

I forbindelse med utgivelsen av boka:

General i fred

– Det er viktig at spesielt de grove og prinsipielle sakene blir strafferettslig forfulgt, sier Hansen.

Han skjønner godt at HMS-arbeidet av og til kan bli skjøvet litt langt tilbake i bevisstheten i det daglige.

– En general som har lyktes, er en som aldri har vært i krigen. Det blir litt sånn i HMS-arbeidet også. Skjer det ingen ulykker og ingen blir skadet, så har faktisk bedriften gjort en god jobb, sier Hansen.

(Lagdommer Runde Bård Hansen)

Arbeidsmiljølovbrudd tar flere liv enn drap

[Utskrift](#) - Abonner Sist oppdatert 07/06/2010

Det er stor underrapportering innenfor arbeidsmiljøkriminalitet. Brudd på arbeidsmiljøloven tar flere liv hvert år i Norge enn drap og i gjennomsnitt er det en arbeidstaker hver uke som ikke kommer hjem fra jobb. I den første fagboken om arbeidsmiljøkriminalitet etterlyser nå ØKOKRIM strengere straffer.

Noen klipp fra boka:

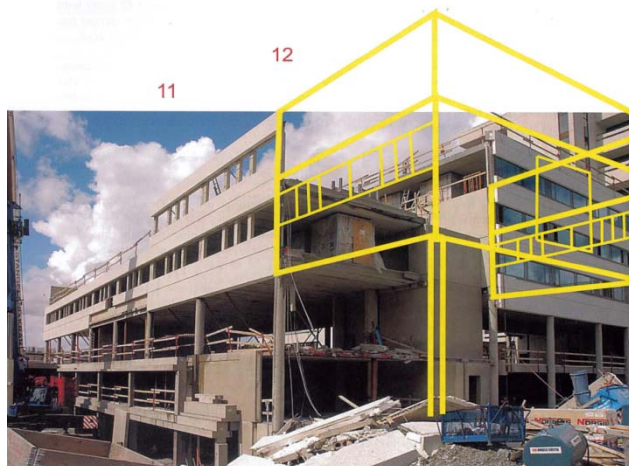
Sak i rettsapparatet. Pasienthotell i Stavanger i grus

Av politiadvokat Per Kristian Haaland, Rogaland politidistrikt. Artikkelen er hentet fra Miljøkrim 4-2007.

I løpet av 2005 var nytt pasienthotell og parkeringshus ved Stavanger universitetssykehus (SUS) under oppføring. Om morgenen fredag 5. august, ble fire veggelementer i betong montert i hotellbyggets 3. etasje. Omkring kl. 11:00 samme dag raste deler av hotellbygget sammen.

Rogaland politidistrikts nordsjø-miljøseksjon igangsatte straks teknisk og taktisk etterforskning av sammenrasingen. Etter begjæring fra politiet oppnevnte Stavanger tingrett to sivilingeniører ved Norges byggforskningsinstitutt i Trondheim (nå SintefByggforsk) som konstruksjonsteknisk sakkyndige. De sakkyndiges rapport var til avgjørende hjelp for politiets etterforskning, også under den påtalemessige behandling av saken.

Bygget har en total grunnflate på 4000 m², hvorav 1300 m² utgjør hotelldelen i fire etasjer som er bygget over parkeringshuset. Parkeringshuset ble oppført i stedstøpt armert betong, mens hotelldelen ble oppført i betongelementer.

I tillegg til betongelementene ble noen prefabrikerte baderomskabinett og paller med gipsplater med i raset. Vekten av de sammenraste delene av hotellbygget ble beregnet til 150 tonn. Ingen personer kom fysisk til skade. Under marginalt endrede omstendigheter kunne imidlertid raset resultert i dødsulykke med mange omkomne.

Etterforskningen viste at den direkte årsak til at deler av bygget raste sammen, var flere endringer i monteringen av betongelementene, og at disse endringene ikke ble utført fagmessig eller teknisk forsvarlig i henhold til krav i eller i medhold av plan- og bygningsloven. I tillegg var et prefabrikkert veggelement underdimensjonert i forhold til forskriftsmessige krav. Følgene av dette var manglende "global avstiving" av deler av bygget, og for lav bærekapasitet i et betongelement. Som bakenforliggende årsaker ble det også avdekket mangelfull avviksrapportering og mangelfull oppfølging av avvik i byggeprosjektet.

Hovedbedriften vedtok et forelegg på 250 000 kroner for overtredelse av arbeidsmiljøloven ved at foretakets HMS-plan var for generell og i svært liten grad tilpasset selve byggeprosjektet. Planen omhandlet ikke på hvilken måte foretaket i rollen som prosjektleder skulle sikre seg at man fanget opp avvik i prosjektet, slik at korrigerende tiltak kunne iverksettes og sammenrasingen kunne vært unngått. I tillegg manglet planen spesifikke tiltak for arbeid med prefabrikerte betongelementer, eller tiltak for å hindre sammenrasing av betongelementbygget.

Et annet firma hadde underentreprise på alle betongelementer unntatt hulldekeelementer, og hadde ansvaret for all prosjektering, produksjon og montasje av disse i bygget. Foretaket vedtok et forelegg på 750 000 kroner for overtredelse av plan- og bygningsloven og arbeidsmiljøloven. Foretaket hadde unnlatt å ta nødvendige forholdsregler for å hindre at egne og andre virksomhetens ansatte i prosjektet ble skadet av ras. Videre ble foretaket holdt ansvarlig for mangelfull avviksrapportering/oppfølging av dette, samt manglende korrigerende tiltak som kunne hindret sammenrasingen.

I tillegg ble to ansatte hos underentreprenøren ilagt hvert sitt forelegg på 20 000 kroner for overtredelse av arbeidsmiljøloven for mangelfull avviksrapportering/oppfølging, samt manglende iverksettelse av korrigerende tiltak som kunne hindret sammenrasingen. Også disse foreleggene ble vedtatt.

Det er mye som berører oss?

STORE MØRKETALL I JOBBSKADER

Rundt 90.000 mennesker skader seg på jobben hvert år. I 2007 ble bare 21.000 av dem rapportert til NAV. Hotell og restaurant, varehandel, bilverksteder samt bygg og anlegg er verst når det gjelder underreportering av skader, viser rapporten «Arbeidsskader og arbeidsrelaterte helseproblemer». Det er primært arbeidsgiverne som skal rapportere inn arbeidsulykker til NAV. Det er de forpliktet til, ifølge lovverket. Men slik rapportering skjer bare i beskjeden grad, sett i forhold til det reelle antallet arbeidsskader. Arbeidsgivere rapporterer trolig i større grad det de mener kan gi rett til erstatning, det vil si relativt store skader.

El- og it forbundet 23. 03.10

Bygg- og anleggsbransjen må få faste rutiner for avfallshåndtering ute på hver enkelt byggeplass. (Illustrasjonsfoto: Grethe Ettung)

Slurver med rutiner for farlig avfall

Bygg- og anleggsbransjen slurver med rutiner for farlig avfall. Hver tredje virksomhet i bygg- og anleggsbransjen mangler skriftlige rutiner for håndtering av farlig avfall. Det viser resultatene fra forurensningsmyndighetenes kontroller av 150 virksomheter.

- Bygg- og anleggsbransjen må sørge for å ha gode rutiner for håndteringen av farlig avfall. Vi mener det er enkle tiltak som skal til for å bøte på situasjonen. Blant annet er det viktig at de blir bedre til å kildesortere avfall på byggeplassen, sier Ellen Hambro, direktør for Klima- og forurensningsdirektoratet (Klif).

Bygg- og anleggsbransjen skal ha oversikt over hvilke kjemikalier som inngår i byggeprosessen og i produktene som benyttes. De skal også ha et bevisst forhold til å bytte ut de mest skadelige kjemikalierne. Virksomhetene skal velge mer miljøvennlige alternative produkter eller metoder hvis det er mulig.

I Teknisk ukeblad for kort tid siden.

Flest skader seg i januar

KARRIERE: Månedene ike etter ferien er de «fartigste» for norske arbeidstakere.

EKST OG FOTO DAG YNGVE DAHLE
sj.yngve@ramirent.no

Arbeidstilsynets tall for yrkesskader viser klare forskjeller mellom årets ulike måneder. I årene fra 2000 til og med 2008 peker tallet seg ut som måneden der det er mest skader seg på jobben.

21 823 yrkesskader ble rapportert inn til Arbeidstilsynet i denne perioden.

Ferieblues?

Antallet i årets første måned er klart høyere enn i noen av årets andre måneder. Nærmest kommer februar. I årets andre måned registrerte Arbeidstilsynet 19 771 yrkesskader. Det til tross for at februar er en måned med færre arbeidsdager enn mange andre måneder.

Også i mars er antallet høyt, nemlig 19 538 skader eller 2442 skader per år.

Flest skader seg altså i ukene ike etter juleferien, og antallet skader seg høyt i to-tre måneder ramover.

Også etter sommerferien ser

MANGE ULYKKER I BYGG: Tross hjelmpåbud er det mange arbeidsulykker på norske byggeplasser.

det ut til at mange drar på seg skader. September er nemlig også en måned med mange registrerte yrkesskader. Samme tendens gjelder i de kalde høstmånedene oktober og november.

Dårlig vær

Arbeidstilsynet har ingen umiddelbar forklaring på dette.

– Vi har ikke noen enkel forklaring på hvorfor det er slike årstidsvariasjoner. Vi stiller oss

tvilende til at ferieblues og blåmandager kan forklare tendensen, sier Ann Solberg Rev, seniorrådgiver i Direktoratet for arbeidstilsynet.

Hun mener været har noe å si for det høye skadetallet i vintermånedene.

– I flere næringer varierer sysselsettingen og aktiviteten i løpet av året. Mange næringer er sterkt påvirket av været. I en norsk studie blant fiskere i Norge antyder

det at vinteren betyr glatte overflater som fører til flere fallskader. Vinteren er også en høyproduksjonstid for fiskerne, og forskerne fant sammenheng mellom produksjonsmengde og antall skader, sier Rev, som ikke utelukker at dette også gjelder andre næringer.

Sysselessatt

Antallet skader er aller lavest i månedene der nordmenn har ferie eller har mange fridager, nærmere bestemt juli, april og mai og desember. Men det er ikke høy sysselsetting i årets første måneder som gir mange arbeidsulykker.

– Sysselsettingen er faktisk la-

vere i første kvartal enn ellers i året. Det gjelder når tallene ikke er justert for sesongsvingninger, sier Espen Michaelsen, rådgiver i Statistisk sentralbyrås seksjon for arbeidsmarkedsstatistikk.

I tredje kvartal er sysselsettingen høy, men ikke nødvendigvis etter sommerferien.

– Jevt over er sysselsettingen

høyest i tredje kvartal. Dette med å gjøre at mange studenter eller vikarjobber, noe trekker tallene opp. Her vil også være svingninger inn i næringer, siden for eksempel ristinæringen vil ha en sysselstopping i sommerhalvåret Michaelsen. ■

ANTALL YRKESSKADER 2000–2008

- > Januar: 21 823<
- Februar: 19 771<
- Mars: 19 538<
- April: 14 929<
- Mai: 15 573<
- Juni: 16 289<
- Juli: 10 815<

- August: 15 770<
- September: 18 096<
- Oktober: 19 325<
- November: 18 790<
- Desember: 14 734<

Kilde: Arbeidstilsynet

NITO tilbyr et stort utvalg kurs tilpasset akkurat deg. Her er noen smakebiter

Planlegger du å ta installatørprøven?

Dette kurset gjør deg bedre rustet til bestå installatørprøven for elektriske lavspenningsanlegg!
Oslo: 31.01–2.02 og 17.–18.02, Trondheim: 14.–16.02 og 3.–4.03.
www.nito.no/Installatorproven

Atex/Ex-kunnskaper gir større sikkerhet!

Grunnlaget for dette kurset er å tilfredstille de generelle krav som ATEX-direktivene (NEK 420) stiller til både elektrisk og mekanisk personell.
Bergen: 16.–17.02, Oslo: 4.–5.05.

Litt oppsummering og “vær klar over”:

Har arbeidstakere også plikter:

5.2 Arbeidsmiljøloven § 19–2 Ansvar for arbeidstakere

5.2.1 Innledning

Arbeidsmiljøloven (2005) § 19–2 lyder slik:

“§ 19–2. Ansvar for arbeidstakere

- (1) *Arbeidstaker som uaktsomt overtrer bestemmelse eller pålegg gitt i eller i medhold av denne lov, straffes med bøter. Medvirkning straffes på samme måte.*
- (2) *Er overtredelsen forsettlig eller grovt uaktsom, kan bøter eller fengsel inntil tre måneder, eller begge deler, anvendes.*
- (3) *Ved særlig skjerpene omstendigheter kan fengsel inntil ett år anvendes. Ved avgjørelsen av om det foreligger slike omstendigheter, skal det særlig legges vekt på om overtredelsen var i strid med særskilt arbeids- eller sikkerhetsinstruks og om arbeidstakeren forsto eller burde forstå at overtredelsen kunne medføre alvorlig fare for andres liv eller helse.*
- (4) *Bestemmelsene i denne paragraf gjelder ikke reglene i kapittel 10 om arbeidstid og kapittel 14 og 15 om oppsigelsesvern.”*

Arbeidstakeres straffansvar ble også skjerpet ved ikrafttreddelsen av arbeidsmiljøloven (1977), men ikke i samme grad som for arbeidsgivere. Arbeidstakers straffansvar er formulert “mildere” enn arbeidsgivers, både når det gjelder strafferamme og til dels vilkår for straff. Dette vises også ved at arbeidstakere som medvirker til overtredelse av aml. (2005) § 19–1, skal straffes etter § 19–2, jf. § 19–1 første ledd siste punktum. Det primære ved lovreformen i 1977 var å skjerpe arbeidsgivers straffansvar. Rettstilstanden er den samme etter den nye arbeidsmiljøloven, jf. NOU 2004:5, side 472.

Typiske overtredelser (fra boka arb.miljøkriminalitet):

- Manglende **opplæring eller instruks** som fører til død eller personskade
- Feil ved utstyr og maskiner som fører til død eller personskade
- **Svikt i opplæring**, rutiner eller utstyr som skaper fare for ulykker
- Ulovlig overtid
- Mangler ved bedriftens internkontrollsystem
- Sosial dumping

Så sier Dag Solberg: (i Byggmesteren i utgave 11. 2010)

Den sikreste veien til mindre sykefravær er kanskje å lage et arbeidsliv, og fritid, som ikke går på helsa løs. Samtidig må vi ta inn over oss at mennesket er skjørt og at vi ikke kan avskaffe sykdom selv om legevitenenskapen er vel utviklet i vår tid. Selv i de beste HMS-systemer vil det skje ulykker fordi det alltid perfekte er en utopi. Det må vi leve med og det må vi dø med.

